

riktade skärmbildsundersökningar (t. ex. årlig kontroll av personer mellan 40 och 70 år för tidigdiagnostik av cancer bronchiale).

Sammanfattning

I Uppsala centraldispensärs register infördes under åren 1944—60 tillsammans 1590 fall av aktiv postprimär lungtuberkulos. Av dessa hade 612 upptäckts på grund av allmänna skärmbildsundersökningar, dvs. 38,5 %. Ca $\frac{1}{4}$ av alla fall med öppen lungtuberkulos (med tuberkelbaciller påvisade i direktprov på sputum) och bortåt hälften av övriga fall var skärmbildsupptäckta.

Allmänna skärmbildsundersökningar utgör alltså ett ovärderligt hjälpmedel i kampen mot tuberkulos, eftersom de möjliggör en tidig diagnos av sjukdomen med ty åtföljande förbättrad prognos och minskad smittspridning.

Litteratur:

- Andén:* Skärmbildsundersökningen i Uppsala län (Sv. Nationalföreningens kvartalsskrift, häfte 3, 1949).
Hillerdal: Den allmänna skärmbildsundersökningen i Uppsala län 1955—1956 (Sv. Nationalföreningens kvartalsskrift nr 4, 1961)
Hillerdal: Utbytet av allmänna skärmbildsundersökningar i olika åldersgrupper (Sv. Läkartidningen 1962:59: 1605)
Uttalande av tjugoförsta Nordiska Lungläkaremötet. (Sv. Nationalföreningens kvartalsskrift nr 3, 1962)

Alkoholistvård i Ryssland

Av byråchef *Axel Sjöheden*, Malmö

Det är inte alls länge sedan man av rätttroga kommunister kunde få höra, att Sovjet inte hade några alkoholproblem. Vid studiebesök i landet lämnades vid förfrågan alltid samma besked: alkoholismen är ett problem som hör hemma i kapitalistiska stater, icke i de socialistiska och samma sades för övrigt vara förhållandet med t. ex. prostitution och annan asocialitet.

Numera medges både i officiella och andra sammanhang, att alkoholismen förekommer såväl i Sovjet som i satellitstaterna. Det beräknas nu, att för den enskilde sovjetmedborgaren går var fjärde rubel av de inkomster, som användes för livsuppehållet, till alkoholdrycker. Från Östberlin har meddelats, att de kommunistiska myndigheterna därstädes nödgats förbjuda försäljningen av alkoholdrycker på järnvägsplattformerna och officiellt förklarat att det beror på, att druckna personer hotar säkerheten på järnvägslinjerna. I Tjeckoslovakien reklamerar man för en med coca-cola jämförbar dryck, som man uppger vara avsedd för att bekämpa den tilltagande alkoholist-

lismen i landet. Andra åtgärder, som vidtagits, är att man begränsar annonseringen om alkoholdrycker i butiker och på caféer osv.

Tjeckoslovakien står f. ö. inför ett allvarligt alkoholproblem och måste ändra sin lagstiftning på området, sägs det i en rapport, som visar, att landets 13,8 milj. invånare förra året konsumerade 105 liter öl, 5 liter vin och 2,3 liter brännvin pr individ. Landets 100.000 alkoholister svarar för en dryg del av denna konsumtion. Nära 4 miljoner liter hembränt beräknas höra till konsumtionen, som i allt har kostat omkring 4 miljarder kronor.

Behandlingen av alkoholism är i Sovjet av medicinsk och social natur, kanske företrädesvis medicinsk, och alkoholforskningen är synnerligen väl gynnad där. En framträdande forskare på området är professor E. Lukomsky, som i ett arbete om principer och metoder för behandling av alkoholismen i sitt hemland framlägger intressanta erfarenheter och rön, gjorda vid ryska kliniker och av den medicinska forskningen, vil-

ken ägnar alkoholproblemet stor uppmärksamhet.

Enligt Lukomsky intager alkoholismen en speciell ställning bland de neuropsykiska sjukdomarna, bl. a. därför att det är frågan om en sjukdom, som patienten själv tillfogar sig, en uppfattning som divergerar starkt mot våra länkorganisationers och även andra kretsars gängse inställning om självförvårdad sjukdom. Under alla förhållanden vill man inte gärna här i landet vara med på, att någon uppsåtligt tillskyndar sig sjukdom.

I Ryssland blir denna omständighet avgörande, när det gäller behandlingsmetoderna, varvid de i egentlig mening läkande åtgärderna samordnas med pedagogiskt fostrande, och med övriga metoder associerade åtgärder. Framstegsvänlig och vetenskaplig teori är härvidlag ett ofrånkomligt fundament.

Psykoterapi och s. k. betingningsterapi har bland en mångfald praktiserade metoder visat sig mest framgångsrika. Båda grundar sig på den i hela den vetenskapliga världen kände professorn och forskaren Pavlovs arbeten om betingade reflexer etc. Kräkmedel och liknande preparat har prövats av ryska läkare ända sedan 1932.

Ett system av pedagogiska behandlingsmetoder har utformats på de ryska institutionerna för behandling av alkoholism. Därvid har man med framgång begagnat sig av principer, som utarbetats av den framstående pedagogen A. S. Makarenko. En av huvudpunkterna i hans system är grupppsykoterapin, vilken anses äga "dubbelverkan". Samtidigt som pedagogen påverkar patientgruppen, påverkas gruppkollektivets alla deltagare. Moralisk fostran genom arbete är också enligt Marenko av stor betydelse. Dessa principer är i själva verket grundläggande för de alkoholvårdande institutionernas organisation och verksamhet. Vila och avkoppling, som annars är så viktiga element vid behandling av i vanlig mening psykiskt sjuka anses icke böra praktiseras vid alkoholistbehandling i Ryssland. Arbete och psykoterapi är därför dominerande behandlingsmetoder på de sjukhus, där alkoholskadade, för att använda vår förmodligen advekata terminologi, vårdas. Dyliga sjukhus och institutioner är dock, vilket anses självfallet, utrustade med all

modern medicinsk terapeutisk utrustning, vilken tages i anspråk, så snart man anser medicinsk motivering föreligga.

Enligt Lukomsky har de sovjetiska alkoholforskarnas arbete varit framgångsrikt och resulterat i effektivare behandlingsmetoder och de är icke som äldre metoder förenade med någon "uttalad toxisk verkan".

Lukomsky poängterar särskilt, att behandlingen av varje fall av alkoholismus chronicus måste vara individualiserad och betonar starkt vikten av successiv läkning, varvid läkningsprocessen bör gå i tre olika etapper och den sista av dem ägnas åt att befästa vid hela behandlingsproceduren uppnådd effekt. Viktigt är, att tyngdpunkten lägges på sådana uppfostrande åtgärder, som är ägnade att vidga patientens kulturella perspektiv, understryker Lukomsky.

Som ett viktigt element framhåller Lukomsky, att kampen mot alkoholismen bedrives utanför sjukhusen i form av bl. a. dispensärer för frivillig alkoholistvård. Dessa kan utöva en aktiv profylax och träda i kontakt med fall av alkoholism på begynnande stadier, då vederbörande torde vara mera mottaglig för intryck och terapi än vid mera avancerad alkoholism.

Detta förebyggande arbete utföres i nära samarbete med industriens hälsovårdsorgan och de offentliga, sjukvårdande institutionerna i Ryssland.

Tack vare de möjligheter och villkor, som det sovjetiska systemet erbjuder, har de sjukvårdande organen kunnat realisera omfattande och rationella planer för alkoholismens bekämpande i landet. Förutsättningen härför har varit, att ej blott läkare och annan till sjukvård och hälsovård knuten personal utan även andra yrkeskategorier och framför allt staten kraftigt stöder denna behjärtansvärda verksamhet. Och just den samordningen av frivilligt förebyggande och medicinsk verksamhet vilken är karakteristisk för hela det sovjetiska sjukvårdsväsendet, skapar gynnsamma möjligheter för att dels bota och dels förebygga alkoholism, framhåller Lukomsky och menar, att metoderna med framgång kan praktiseras på andra håll.